

VN-Vrouwenverdrag

Analyse VN-rapport en concluding observations



ieder(in)

Inhoud

Inleiding	3
De basis op orde	5
A. Datacollectie	5
B. Bevoegdheid College van de Rechten van de Mens	6
Inhoudelijke thema's	7
C. Armoede en arbeid	7
D. Sterilisatie en anticonceptie	7
E. (Inclusief) onderwijs	7
F. Afhankelijkheid, geweld en autonomie	8

Inleiding

Op 23 februari verschenen de *concluding observations* van het VN-vrouwencomité (hierna vrouwencomité) over de implementatie van het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen discriminatie van vrouwen¹ in Nederland. Het is de zevende keer dat het comité Nederland heeft beoordeeld. Het VN-Vrouwenverdrag is al in 1991 in Nederland in werking getreden. Het was voor het eerst dat Ieder(in) de evaluatie van dit verdrag aangreep om zowel met een eigen rapportage, als tijdens het bijwonen van de sessie in Genève de positie van vrouwen² met een beperking onder de aandacht te brengen. In de *concluding observations* zet het vrouwencomité uiteen welke ontwikkelingen ze verwelkomt en welke zorgen en aanbevelingen ze heeft over de positie van vrouwen in Nederland.

Hoewel de zorgen en aanbevelingen specifiek zijn geschreven over de positie van vrouwen (met een beperking), kan dit document in de lobby gebruikt worden voor de positie van iedereen met een beperking. Door sommige vormen van discriminatie worden vrouwen en meiden met een beperking echter relatief harder geraakt. Om daar recht aan te doen, is het belangrijk om gendersensitieve lobby te voeren.

In deze analyse geeft Ieder(in) duiding en context aan de zorgen en aanbevelingen van het vrouwencomité die betrekking hebben op mensen met een beperking. In het document verwijzen we telkens naar de paragraaf van de *concluding observations* waar je die informatie kunt terugvinden. We maken waar mogelijk een vertaalslag van de aanbevelingen naar tips voor de lokale en landelijke belangenbehartiging: hoe kun je de aanbevelingen van het vrouwencomité gebruiken in jouw lobbywerk? Het kan handig zijn om [de analyse die Ieder\(in\) maakte over de concluding observations van het VN-comité voor mensen met een beperking \(uit 2024\)](#) erbij te pakken, omdat de aanbevelingen van het vrouwencomité regelmatig aansluiten bij de aanbevelingen van het VN-comité voor mensen met een beperking. Nu zijn er dus twee VN-comités die vergelijkbare aanbevelingen geven. Dat benadrukt nog maar eens hoe belangrijk en urgent het is dat Nederland aan de slag gaat met een inclusieve samenleving.

1 [Tekst van het VN-Vrouwenverdrag \(CEDAW\) in het Engels](#)

2 Als we in dit document spreken over “vrouwen”, dan bedoelen we iedereen die zich identificeert als vrouw, alsmede agender of non-binaire personen die zijn gesocialiseerd en worden gezien als vrouw en daardoor dezelfde discriminatie (hebben) ervaren als andere vrouwen. We spreken in dit rapport over “meiden” in plaats van “meisjes”, omdat “meiden” meer gelijkwaardig en krachtiger klinkt dan meisjes. We spreken immers ook niet van jongetjes als we jongens bedoelen.

Op 6 onderwerpen heeft het vrouwencomité zorgen en aanbevelingen genoteerd rondom de positie van vrouwen met een beperking:

De basis op orde

- A. Datacollectie
- B. Bevoegdheid College voor de Rechten van de Mens

Inhoudelijke thema's

- C. Armoede en arbeid
- D. Sterilisatie en anticonceptie
- E. (Inclusief) onderwijs
- F. Afhankelijkheid, geweld en autonomie

Wil je de volledige conclusies en aanbevelingen van het vrouwencomité lezen? Dat kan in het Engels, via de website van de VN:

[CEDAW 92 - Confirmed Session \(02 Feb 2026 - 20 Feb 2026\)](#)

De basis op orde

Een aantal aanbevelingen van het vrouwencomité gaat over levensdomein-overstijgende zaken. In dit hoofdstuk zetten we ze op een rij.

A. Datacollectie

Het vrouwencomité maakt zich zorgen over tekortkomingen in de dataverzameling, analyse en publicatie van de Nederlandse overheid. Dit ondermijnt volgens het vrouwencomité het evidence based beleid maken en monitoring van vrouwenrechten. Een van de specifieke zorgen hierbij is dat de dataverzameling niet wordt uitgesplitst naar specifieke factoren, zoals handicap. (paragraaf 14 en 15). Het vrouwencomité benadrukt hiermee het belang van monitoren van specifieke groepen vrouwen, om intersectionele vormen van uitsluiting te kunnen signaleren en aanpakken.

Tip voor belangenbehartigers

In 2024 heeft het VN-comité voor mensen met een beperking vergelijkbare aanbevelingen opgesteld rondom dataverzameling. Dat het vrouwencomité dit nu ook benadrukt, bevestigt en vergroot de urgentie. Ieder(in) lobby't op landelijk niveau voor betere dataverzameling en monitoring, onder andere als onderdeel van de Nationale Strategie 2040. Op lokaal niveau is dit ook een heel belangrijke voorwaarde voor een effectieve Lokale Inclusie Agenda. Maak dus gebruik van de aanbeveling van het vrouwencomité om het gemeentebestuur ertoe op te roepen om te zorgen voor een stevige monitoringsstructuur, waarin ook specifiek wordt gekeken naar de positie van vrouwen en meiden met een beperking.

B. Bevoegdheid College voor de Rechten van de Mens

Het vrouwencomité is blij dat het College voor de Rechten van de Mens vanaf 1 januari 2026 ook in Caribisch Nederland klachten van discriminatie kan beoordelen, maar maakt zich ook zorgen over de beperkte bevoegdheid van het College in Europees en Caribisch Nederland: op dit moment kan discriminatie in de publieke sector (overheden) niet voorgelegd worden aan het College (Paragraaf 18 en 19). Dat wordt ook wel “eenzijdig overheidshandelen” genoemd. Mensen met een beperking krijgen hier wel degelijk mee te maken, bijvoorbeeld als ze hun hulpmiddel moeten inleveren wanneer ze gaan verhuizen naar een andere gemeente.

Het vrouwencomité doet daarom de volgende aanbeveling:

Versterk het mandaat van het College voor de Rechten van de Mens om ervoor te zorgen dat discriminatie door overheidshandelen effectief kan worden onderzocht en geadresseerd.

Tip voor belangenbehartigers:

Ieder(in) lobbyt op landelijk niveau voor uitbreiding van het mandaat van het College voor de Rechten van de Mens, zodat het mogelijk wordt dat het College voor de Rechten van de Mens een oordeel kan vellen bij mogelijke discriminatie door wetgeving en overheidsbeleid. Onze lobby hiervoor kun je ondersteunen door je als organisatie, of op persoonlijke titel ook uit te spreken vóór uitbreiding van het mandaat van het College, bijvoorbeeld op sociale media of binnen een politieke partij.

Heb je zelf te maken gehad met discriminatie door eenzijdig overheidshandelen? Meld dat dan bij het [Ieder\(in\) meldpunt](#).

Inhoudelijke thema's

C. Armoede en arbeid

Het vrouwencomité maakt zich grote zorgen over de hoge armoede- en werkloosheidscijfers onder vrouwen met een beperking. Ook is het vrouwencomité zeer ontevreden over de werking van de Wet Banenafpraak. Hier schrijft ze in diverse paragrafen over. Het vrouwenrechtencomité spreekt haar zorgen uit over het feit dat de Wet Banenafpraak de gelijkheid van vrouwen met een beperking niet bevordert én dat deze wet laagbetaald werk in stand houdt en doorgroeimogelijkheden beperkt (paragraaf 22, 23, 36, 37). Ook spreekt het vrouwencomité zich kritisch uit over het feit dat de overheid zelf haar quota niet haalt in de Wet Banenafpraak (paragraaf 44 en 45).

Ieder(in) onderschrijft de oproep van het vrouwencomité om de onevenredig hoge armoedecijfers die vrouwen met een beperking treffen aan te pakken. Ook onderschrijft Ieder(in) een herziening van de quotaregeling, zodat ook mensen met een beperking die buiten het doelgroepenregister vallen hiervan kunnen profiteren.

D. Sterilisatie en anticonceptie

Het vrouwencomité is bezorgd over vormen van gedwongen zorg bij vrouwen en meiden met een beperking, zoals sterilisatie en gedwongen anticonceptie (paragraaf 24, 25, 44, 45). Ook heeft het vrouwencomité zorgen over onnodige en niet terug te draaien operaties bij intersekse kinderen, zonder hun eigen toestemming. Ze roept de Nederlandse staat op tot het "expliciet verbieden van gedwongen reproductieve interventies bij meiden en vrouwen met een beperking." Het vrouwencomité benadrukt hierbij het recht op autonomie van vrouwen met een beperking, hierover lees je meer onder hoofdstuk F: Afhankelijkheid, geweld en autonomie.

E. (Inclusief) onderwijs

Het vrouwencomité uit haar zorgen over het feit dat meiden met een beperking weinig toegang hebben tot inclusief onderwijs (het onderwijs in Nederland is immers bijna nergens inclusief). Meiden met een beperking behoren buitenproportioneel vaak tot de groep van kinderen die helemaal geen onderwijs krijgen, de zogenaamde "thuiszitters". (Paragraaf 34 en 35)

Ook merkt het vrouwencomité op dat er een tekort is aan data over handicap en gender binnen het onderwijs, omdat de beschikbare data niet wordt uitgesplitst naar gender en handicap. Het vrouwencomité beveelt de overheid daarom aan om systematisch data verzamelen met betrekking tot onderwijs, die is uitgesplitst naar gender, handicap en andere factoren. Het vrouwencomité roept de overheid op om te zorgen dat meiden met een beperking naar school kunnen, door adequate ondersteuning en redelijke aanpassingen te faciliteren, door drempels weg te nemen die hen verhinderen om naar school te gaan en door te zorgen dat ze niet voortijdig uitvallen.

Ieder(in) onderschrijft de aanbevelingen van het vrouwencomité om te zorgen dat meiden met een beperking naar inclusief onderwijs kunnen gaan. We vinden het belangrijk dat ze met andere kinderen en in de buurt naar school kunnen gaan, en op gelijke voet met studenten zonder beperking kunnen deelnemen aan een vervolgopleiding. Dit vraagt dan wel een andere wijze van opzet en financiering van het onderwijs dan dat er nu is.

Tip voor belangenbehartigers:

Vraag je school of gemeente om in kaart te brengen hoe het aantal leerlingen met een beperking kan worden uitgesplitst naar gender. Denk samen met meiden na over wat ze nodig hebben om hun school inclusief te maken. Ieder(in) lobbyt daarnaast voor integrale kindcentra.³

F. Afhankelijkheid, geweld en autonomie

Wat deze concludering observations duidelijk maken, is dat de positie van vrouwen met een beperking extra kwetsbaar is, ten opzichte van vrouwen zonder beperking en ten opzichte van mannen met een beperking. Dat werkt door op verschillende terreinen (onderwijs, arbeidsmarkt, armoede) die ook elkaar weer kunnen versterken. Alles

³ Een integraal kindcentrum (IKC) is een voorziening waar onderwijs, opvang en ondersteuning voor kinderen van 0 tot 12 jaar in één organisatie en onder één visie worden samengebracht. Het doel is om kinderen een doorgaande ontwikkelijn te bieden, waarbij professionals intensief samenwerken rondom hun ontwikkeling en welzijn.

in samenhang wordt ook de kans op afhankelijkheid, misbruik en gendergerelateerd geweld daardoor groter voor vrouwen en meiden met een beperking. Het vrouwencomité benoemt in het rapport haar zorgen over afhankelijkheid en geweld bij vrouwen en meiden met een beperking en geeft aanbevelingen om dit tegen te gaan. (Paragraaf 44, 45 en 46). Allereerst benoemt ze het verhoogde risico op gender gerelateerd geweld, inclusief seksueel geweld. Dat kan ontstaan door de vele en elkaar versterkende factoren, zoals afhankelijkheid van verzorgers en het wonen in instellingen.

Ook spreekt het vrouwencomité haar zorgen uit over het gebrek aan autonomie en de gebrekkige rechten om zelf beslissingen te mogen nemen, vooral voor vrouwen met verstandelijke- en psychosociale beperkingen. Het gaat dan vooral over beslissingen op het gebied van gezondheid en zorg, seksuele en reproductieve rechten en het recht op gezinsleven.

Dan benoemt het vrouwencomité ook nog specifiek het "overmatig gebruik van vervangende besluitvorming". Daarmee bedoelt het vrouwencomité dat teveel beslissingen worden genomen door mentoren, curatoren of naasten, in plaats van door vrouwen en meiden met een beperking zelf. Ook benoemt het vrouwencomité hier opnieuw het risico op gedwongen reproductieve maatregelen zoals gedwongen sterilisatie en anticonceptie.

Om de autonomie van vrouwen en meiden met een beperking te versterken, doet het vrouwencomité een aantal aanbevelingen: zorg voor toegankelijkheid bij vrouwenopvang voor vrouwen die slachtoffer zijn van geweld, werk aan de-institutionalisering, zorg dat vrouwen met een beperking hun handelingsbekwaamheid terugkrijgen of behouden, dring vervangende besluitvorming terug en zorg voor een expliciet verbod op gedwongen sterilisatie en anticonceptie voor vrouwen en meiden met een beperking.

Ieder(in) erkent de zorgen van het vrouwencomité. Uit diverse onderzoeken blijkt dat vrouwen met een beperking in instellingen vaker (seksueel) geweld ervaren, daarom is de aanbeveling om te de-institutionaliseren belangrijk. Het mag echter niet zo zijn dat bestaande voorzieningen zomaar worden afgebroken zonder dat er een beter alternatief beschikbaar is. Verder vindt Ieder(in) dat ondersteuning bij besluitvorming de norm moet zijn, in plaats van vervangende besluitvorming. Hier werken we aan in onze lobby.

ieder(in)